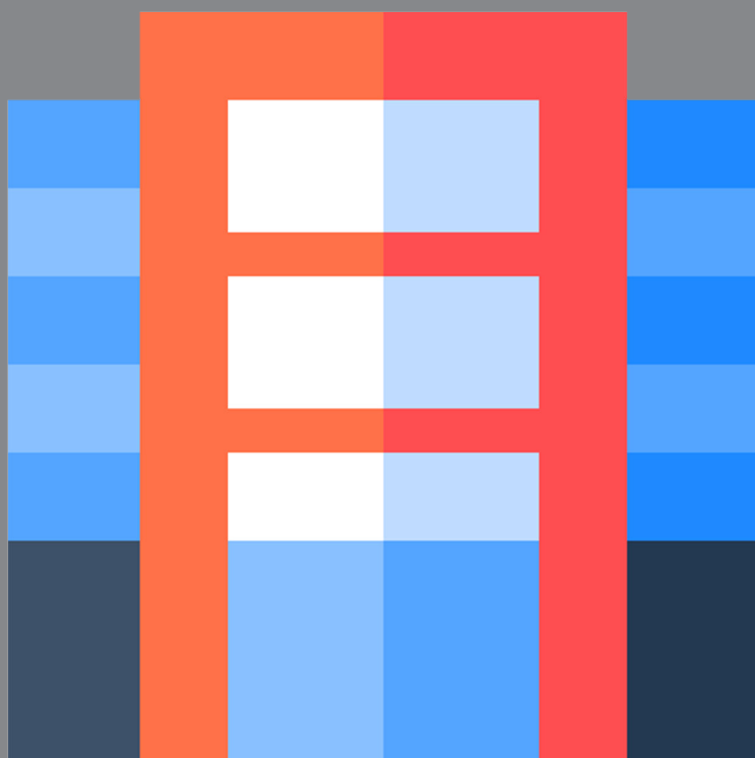

Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar

Skupština Crne Gore • Parlamentarni institut - Istraživački centar • Kontakt telefon: 020/404-523 • E-mail: istrazivacki.centar@skupstina.me

PRIVREMENO IZDRŽAVANJE DJECE KROZ ALIMENTACIONI FOND

Podgorica

februar 2021. godine

ISTRAŽIVAČKI CENTAR

Broj: 3/2021

Klas. br: 00-52-4/21-

Datum: februar 2021. godine

Pripremio: Istraživački centar Skupštine Crne Gore

** Istraživački centar Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Centar ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Istraživački radovi se koriste samo u svrhu za koju su izrađeni, a u skladu sa Pravilima o izradi istraživačkih radova. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore, niti neophodno drugih institucija ili organizacija čiji se podaci koriste za izradu rada.*

*** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.*

**** Usljed kompleksnosti i složenosti tematike, nacionalnih zakonskih rješenja, te činjenice da Istraživački centar u cilju izrade radova propise prevodi sa engleskog ili drugog jezika, potrebno je imati razumijevanja za eventualne nedorečenosti u predstavljanim podacima.*

SADRŽAJ

UVOD	4
.....	
GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA	6
.....	
KOMPARATIVNI PREGLED	8
.....	
AUSTRIJA	8
.....	
BOSNA I HERCEGOVINA	8
.....	
FINSKA	9
.....	
HRVATSKA	10
.....	
LETONIJA	13
.....	
LITVANIJA	14
.....	
LUKSEMBURG	14
.....	
NJEMAČKA	15
.....	
PORTUGAL	16
.....	
SJEVERNA MAKEDONIJA	17
.....	
SLOVENIJA	17
.....	
SRBIJA	19
.....	
ŠVEDSKA	20
.....	
IZVORI INFORMACIJA	22
.....	

UVOD

Dblast prava djeteta sveobuhvatno je regulisana **Konvencijom UN o pravima djeteta** iz 1989. godine, koja obezbjeđuje svakom djetetu njegova građanska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna prava, i ujedno predviđa da država treba da pruži odgovarajuću pomoć roditeljima i zakonskim starateljima u ispunjavanju odgovornosti prema djetetu, te obezbijedi odgovarajuću brigu onda kada je roditelji djetetu ne pružaju.

O najboljem interesu djeteta treba da se staraju roditelji i zakonski staratelji, koji snose prevashodnu odgovornost za podizanje djeteta i njegov razvoj. Međutim, iako se očekuje da u porodičnom okruženju svi članovi porodice budu bezbjedni i nesmetano uživaju svoja prava, iskustvo pokazuje da je u odnosu na pojedine članove porodice, posebno žene i djecu, porodica mjesto u kome se najčešće krše njihova prava, kao što su pravo na život, pravo na slobodu i ličnu sigurnost, pravo na ljudsko dostojanstvo, pravo na slobodan lični razvoj i samoostvarivanje i dr. Jedan od najučestalijih vidova ekonomskog nasilja nad članovima porodice jeste neispunjavanje zakonske obaveze izdržavanja. Ovaj vid ekonomskog nasilja posebno pogađa djecu, jer se negativno odražava na njihov cjelokupan fizički i psihički razvoj, ali izaziva negativne posljedice i u odnosu na njihove majke, posebno u odnosu na samohrane majke i majke koje poslije prestanka zajednice života samostalno vrše roditeljsko pravo.¹

Izdržavanje djeteta, u najširem smislu, podrazumijeva redovno učešće roditelja koji ne vrši roditeljsko pravo u finansijskim troškovima za potrebe podizanja djeteta, a za koje se roditelju koji vrši roditeljsko pravo, odnosno roditelju sa kojim dijete živi, plaća određeni novčani iznos.²

Porodični odnosi u Crnoj Gori definisani su **Ustavom Crne Gore**, kojim se propisuje da su roditelji obavezni da brinu o djeci, da ih vaspitavaju i školuju³. Obaveza izdržavanja djece u Crnoj Gori je zakonska obaveza i propisana je **Porodičnim zakonom**⁴, koji navodi da roditelj koji ne vrši roditeljsko pravo ima pravo i dužnost da izdržava dijete, da sa djetetom održava lične odnose i da o pitanjima koja bitno utiču na život djeteta odlučuje zajednički i sporazumno sa roditeljem koji vrši roditeljsko pravo⁵. Sud odlukom u vanparničnom postupku može roditelju koji nesavjesno vrši prava ili dužnosti prema djetetu ograničiti roditeljsko pravo. Međutim, ograničenjem roditeljskog prava roditelju se može oduzeti vršenje jednog ili više prava i dužnosti prema djetetu, osim dužnosti da izdržava dijete.⁶

Činjenica da većinu samohranih roditelja čine majke podrazumijeva da su očevi najčešće odgovorni za plaćanje alimentacije, kao roditelj koji ne vrši roditeljsko pravo. To znači da u slučaju neplaćanja od strane roditelja koji ne vrši roditeljsko pravo, najčešće su samohrane majke te na koje pada teret bavljenja izvršnim postupkom, traženja pomoći od strane države koja garantuje izdržavanje djeteta i socijalne pomoći.

Postoje različiti sistemi koji garantuju isplatu za izdržavanje djeteta u slučaju kada roditelj koji ne vrši roditeljsko pravo ne može ili odbija da ispuni zakonsku obavezu. Neispunjavanje finansijske obaveze roditelja koji ne vrši roditeljsko pravo je često kažnjivo zakonom, a

1 Prof. dr Nevena Petrušić, prof. dr Slobodanka Konstantinovic Vilić, Ostvarivanje prava na zakonsko izdržavanje pred pravosudnim organima u Vranju, Bujanovcu i Bosilegradu, Vranje, 2012.

2 Hakovirta, M., Child Maintenance and Child Poverty: A Comparative Analysis, *Journal of Poverty and Social Justice*, Volume 19, Number 3, October 2011.

3 Čl. 72 Ustava Crne Gore, „Službeni list Crne Gore“, br. 01/07, 38/13)

4 Porodični zakon, „Službeni list RCG“ br. 01/07, „Službeni list Crne Gore“, br. 53/16 i 76/20.

5 Članovi 69 i 79 Porodičnog zakona.

6 Član 85 Porodičnog zakona.

posljedice neplaćanja su definisane u zakonodavstvu svake zemlje pojedinačno, i mogu postojati u obliku prinudne naplate, odbijanja određenog iznosa od plate, oduzimanja imovine i bankovnih računa, a u nekim zemljama čak i kazne zatvora. Onda kada zakonske odredbe ne rezultiraju zadovoljavajućim rješenjima, izdržavanje djeteta se u nekim zemljama može **garantovati** od strane države, od strane lokalnih vlasti, osnivanjem posebnih **fondova** ili od strane posebnih organa uprave. U većini slučajeva, nakon što se iskoriste sve pravne mogućnosti vršenja izdržavanja djeteta, ovlašćena lica sprovode dodatne radnje poput naplate potraživanja, upućivanja izvršitelja, zapljene i prodaje imovine.⁷

U Rezoluciji Evropskog parlamenta od 25. oktobra 2011. o situaciji samohranih majki (2011/2049 (INI))⁸, Evropski parlament je dao preporuke u vezi sa položajem samohranih majki, te zamolio države članice da identifikuju potrebe samohranih majki i da razmjenjuju primjere dobre prakse u cilju poboljšanja njihovog položaja, kako bi se u krajnjem izbjegli siromaštvo i socijalna isključenost samohranih majki. Između ostalog, od država članica se traži da osiguraju redovnu isplatu naknade za izdržavanje djeteta od strane roditelja koji nijesu staratelji.

Cilj ovog istraživačkog rada je da pruži pregled pravnih sistema država regiona i određenih država članica EU koji se prvenstveno odnosi na postojanje alimentacionog fonda, tj. fonda iz kojeg država isplaćuje izdržavanje samohranim roditeljima u slučaju nepoštovanja obaveze od strane obveznika, a potom pokreće postupak naplate od obveznika plaćanja izdržavanja.

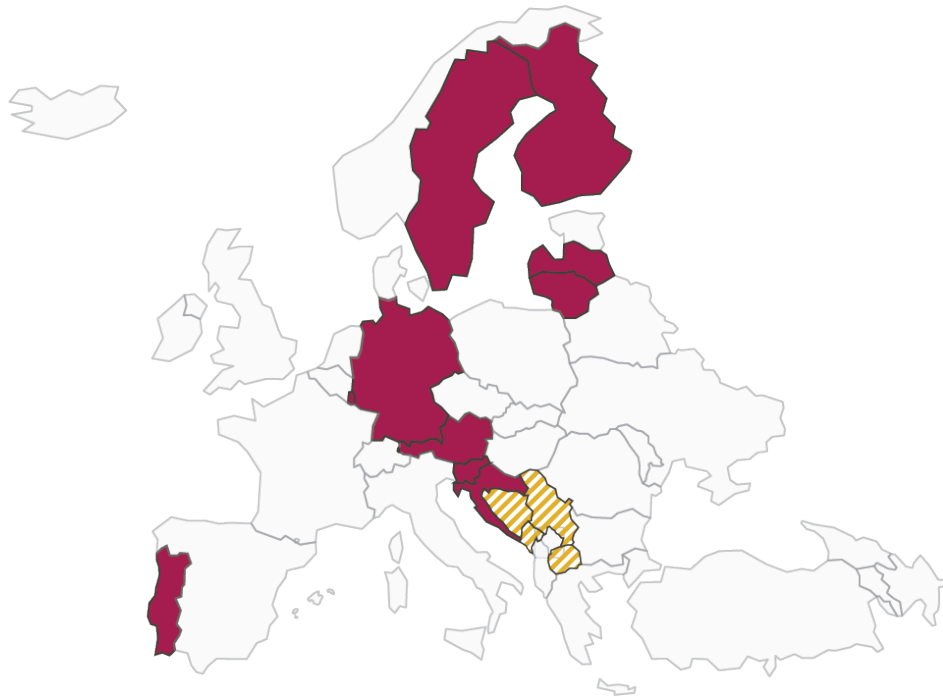
Istraživački centar je, na osnovu upućenog zahtjeva, pripremio komparativni pregled o privremenom izdržavanju djece kroz alimentacioni fond u 13 zemalja: **Austrija, Bosna i Hercegovina, Finska, Hrvatska, Letonija, Litvanija, Luksemburg, Njemačka, Portugalija, Sjeverna Makedonija, Slovenija, Srbija i Švedska**. Podaci za potrebu izrade rada prikupljeni su analizom važećeg zakonodavstva navedenih zemalja, te iz drugih relevantnih dokumenata, i predstavljeni su u nastavku rada.

⁷ Beaumont, K., and Mason, P., *Child maintenance systems in EU Member States from a gender perspective*, Policy Department C - Citizens' Rights and Constitutional Affairs, 2014.

⁸ European Parliament resolution of 25 October 2011 on the situation of single mothers (2011/2049(INI)) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011IP0458&from=EN> (10.2.2021)

GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

Prema prikupljenim podacima, izdvajaju se dvije grupe analiziranih zemalja: zemlje koje posjeduju mehanizam koji garantuje isplatu za izdržavanje djeteta iz budžeta u slučaju kada roditelj koji ne vrši roditeljsko pravo ne može ili odbija da ispuni zakonsku obavezu (**Austrija, Finska, Letonija, Litvanija, Luksemburg, Njemačka, Portugal, Slovenija i Švedska**), kao i zemlje regiona koje ne posjeduju mehanizam isplate za izdržavanje djeteta iz javnog budžeta (**Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija i Srbija**).

- Države koje posjeduju mehanizam privremenog izdržavanja djece
- Države koje ne posjeduju mehanizam privremenog izdržavanja djece
- Države koje nijesu obuhvaćene analizom

Pravo na privremeno izdržavanje, u svim zemljama koje garantuju isplatu za izdržavanje djeteta iz budžeta, traje sve dok obveznik izdržavanja ne počne izvršavati obavezu izdržavanja. Ukoliko obveznik izdržavanja ne počne da izvršava obavezu izdržavanja, dijete ima pravo na privremeno izdržavanje u ukupnom trajanju od tri godine (**Hrvatska**) ili do pet godina (**Austrija**). U ostalim zemljama trajanje ovog prava je uslovljeno godinama djeteta: dijete ima pravo na privremeno izdržavanje do 12. rođendana a može ostvarivati pravo i do 18. rođendana pod određenim uslovima (**Njemačka**), do 15 godina odnosno 18 ukoliko nije zaposleno ili upisano u registar nezaposlenih lica i ako redovno pohađa školu (**Slovenija**), dok ne napuni 18 godina (**Finska i Portugal**) ili do 21. godine ako nastavi obrazovanje (**Letonija i Švedska**), do 18 godina i preko 18 godina samo za nezaposlena lica sa invaliditetom koji je nastupio prije 18. godine (**Litvanija**).

U odnosu na utvrđivanje iznosa naknada za izdržavanje koja se obezbjeđuje iz budžeta, izdvajaju se dvije grupe analiziranih zemalja: zemlje u kojima se određuje visinu iznosa naknade u skladu sa odlukom suda (**Austrija, Litvanija, Portugal, Hrvatska i Luksemburg**), kao i zemlje u kojima je fiksno određena visina iznosa naknade (**Finska, Letonija, Njemačka, Slovenija i Švedska**).

KOMPARATIVNI PREGLED

AUSTRIJA

Austrijski **Zakon o avansnom izdržavanju djece**⁹ reguliše isplatu naknada za izdržavanje djece unaprijed (avansno) u toj zemlji. Avansno uplaćivanje alimentacione naknade sprovodi se kako bi se osiguralo da maloljetnici primaju naknadu za izdržavanje u slučajevima kada jedan roditelj ne uplaćuje naknadu za izdržavanje redovno, ili ne ispunjava svoje obaveze plaćanja u cjelini. **Avans za izdržavanje (Unterhaltsvorschuß) odobrava sud** na zahtjev roditelja koji ima ovlaštenje da zastupa dijete.

Maloljetna djeca koja imaju prebivalište u Austriji i koja su ili austrijski državljani ili apatridi imaju pravo na avans. Dijete nema pravo na avans ako živi u istom domaćinstvu sa dužnikom izdržavanja ili je smješteno u hraniteljskoj porodici, domu ili drugom objektu na osnovu mjere socijalne zaštite.

Akontacija za izdržavanje odobrava se od početka mjeseca u kojem je podnesen zahtjev tokom perioda vjerovatne ispunjenosti uslova, ali najviše u trajanju od pet godina. Viši regionalni sud uplaćuje avans unaprijed svakog prvog dana u mjesecu licu koje je ostvarilo pravo na izdržavanje.

Dužnik za izdržavanje je u obavezi da vrati novac koji je avasno uplaćen za izdržavanje djeteta, osim ako može da dokaže da nije bio u mogućnosti da uplati doprinose za izdržavanje djeteta do iznosa avansa odobrenih u okviru njegovih okolnosti. Odluka o odobravanju avansa smatra se izvršnom ispravom. U zahtjevu za izvršenje, predsjednik Višeg regionalnog suda mora naznačiti iznos potraživanja koji je predmet izvršenja.¹⁰

BOSNA I HERCEGOVINA

U Bosni i Hercegovini, **Porodičnim zakonom** predviđeno je da, kada sud utvrdi da roditelji i druga lica koja su u obavezi da daju izdržavanje nijesu u mogućnosti da podmire potrebe izdržavanja djeteta, o tome obavještava organ starateljstva koji je dužan da obezbijedi sredstva za izdržavanje djeteta iz budžetskih sredstava države.¹¹

Vlada entiteta Federacije BiH zadužila je 2014. godine Federalno ministarstvo pravde da, kao predlagač i obrađivač Porodičnog zakona FBiH, dopuni član 237, u cilju jasnijeg određivanja nadležnosti, i da pristupi izradi podzakonskog akta koji će detaljnije urediti pitanje načina obezbjeđivanja sredstava iz budžeta FBiH namijenjenih izdržavanju djeteta. Osim toga, zaduženo je Federalno ministarstvo finansija da, u saradnji sa Federalnim ministarstvom pravde i Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike, razmotri mogućnosti za formiranje alimentacionog fonda i Vladi dostavi predlog za rješenje ovoga problema. Međutim, odluka o osnivanju alimentacionog fonda još nije usvojena.¹²

9 Unterhaltsvorschußgesetz, StF: BGBl. Nr. 451/85, 645/87, 162/89, 654/89, 628/91, 757/96, 140/97, 135/00, 98/01, 112/03, 75/09, 58/10, 156/15, 61/18, <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002710> (10.2.2021)

10 *Ibid.*

11 Član 237, Porodični zakon Federacije BiH, Službene novine Federacije BiH, br 31/14 <http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/zakoni/2005/zakoni/25bos.pdf> (9.2.2021)

12 Internet stranica Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Saopštenje sa 100. sjednice, 19. februar 2014, http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/sjednica.php?sjed_id=352&col=sjed_saopcenje (9.2.2021)

FINSKA

U Finskoj djeca imaju pravo na izdržavanje od strane roditelja do navršениh 18 godina, dok su u određenim slučajevima roditelji dužni da pokrivaju troškove obrazovanja djeteta i nakon navršениh 18 godina života. Naknada za izdržavanje djeteta plaća se kada se roditelj na drugi način ne stara o djetetu, ako dijete ne živi sa roditeljima, ili ako živi naizmjenično sa roditeljima ili starateljima koji žive na različitim lokacijama. Iznos naknade i metod isplate utvrđuju se međusobnim dogovorom ili sudskom odlukom.

Dakle, naknada za izdržavanje djeteta pomaže u podizanju djeteta u situacijama kada dijete ne izdržavaju oba roditelja. Ukoliko roditelj ne ispunjava svoje obaveze u pogledu uplate alimentacione naknade, dijete ostvaruje pravo na **Dodatak za izdržavanje djeteta**. Pravo na ovaj dodatak ostvaruje se i ako roditelj koji je dužan da plaća naknadu nije u mogućnosti da to učini, ili zbog nemogućnosti uplaćuje iznos koji je niži od ovog dodatka. Za isplaćivanje dodatka za izdržavanje djeteta nadležna je **Institucija Finske za socijalno osiguranje (Kela)**. Uslov za isplatu dodatka je da je dijete stalno nastanjeno u Finskoj.

Institucija za socijalno osiguranje isplaćuje dodatak za izdržavanje djeteta roditelju ili staratelju sa kojim dijete živi, ili direktno djetetu koje je starije od 15 godina. Na osnovu podnesene prijave, Institucija za socijalno osiguranje provjerava da li dijete ispunjava uslove za ostvarivanje prava na dodatak. Alimentacija mora biti potvrđena ugovorom o izdržavanju ili sudskom odlukom. Ukoliko je prijava podnesena na osnovu nepoštovanja uplate alimentacije, takođe se konsultuje roditelj koji je odgovoran za izdržavanje djeteta, osim u izuzetnim slučajevima kada je tog roditelja nemoguće locirati.

Dodatak za izdržavanje djeteta isplaćuje se u punom ili umanjenom iznosu. Puni iznos ovog dodatka je 167 eura mjesečno. Puni iznos dodatka isplaćuje se ako je utvrđena alimentacija jednaka ili viša od ovog iznosa, a odgovorni roditelj je ne uplaćuje. Ako je iznos alimentacije niži od iznosa dodatka zbog finansijske situacije odgovornog roditelja, isplaćuje se naknada u iznosu koji je razlika punog iznosa dodatka i iznosa alimentacije.

Ako se dodatak za izdržavanje djeteta isplaćuje na osnovu nepoštovanja obaveze alimentacije, a potvrđeni iznos alimentacije je niži od punog iznosa dodatka iz drugih razloga (osim nemogućnosti plaćanja zbog finansijske situacije odgovornog roditelja), iznos isplaćenog dodatka jednak je utvrđenom iznosu alimentacije.

Ukoliko nije potvrđeno očinstvo vanbračnog djeteta, te ako samim tim dijete nema dva roditelja koja su odgovorna za njegovo izdržavanje, kao i u slučajevima kada je dijete usvojeno od strane jedne osobe, dodatak za izdržavanje djeteta isplaćuje se u punom iznosu.

Dodatak za izdržavanje djeteta isplaćuje se sve dok dijete ne napuni 18 godina, dok isplata može biti prekinuta i ranije ukoliko prestane odgovornost za izdržavanje ili ako neki od predviđenih kriterijuma više nije ispunjen.¹³

U slučaju kada je iznos alimentacije koju odgovorni roditelj ne plaća viši od iznosa dodatka za izdržavanje djeteta koji isplaćuje Institucija za socijalno osiguranje (Kela), Kela isplaćuje utvrđeni iznos dodatka, dok za razliku između iznosa alimentacije i dodatka za izdržavanje djeteta tereti roditelja-dužnika. Nakon što od dužnika naplati dugovana sredstva, Kela roditelju koji se stara o djetetu uplaćuje iznos alimentacije umanjen za prethodno isplaćeni dodatak za izdržavanje djeteta.¹⁴

¹³ Nordic Co-operation, Child support and child maintenance allowance in Finland, <https://www.norden.org/en/info-norden/child-support-and-child-maintenance-allowance-finland> (9.2.2021)

¹⁴ Kela - Amount and payment of child maintenance allowance, <https://www.kela.fi/web/en/child-maintenance-allowance-amount-and-payment> (15.2.2021)

HRVATSKA

Pitanje privremenog izdržavanja djece u Hrvatskoj uređeno je posebnim propisom, odnosno **Zakonom o privremenom izdržavanju**¹⁵, koji je usvojen na sjednici Hrvatskog sabora 15. jula 2014. godine.

Zakonom o privremenom izdržavanju uređena su prava korisnika na privremeno izdržavanje, visina iznosa privremenog izdržavanja, nadležnost, postupak za ostvarivanje prava, isplata i vraćanje iznosa privremenog izdržavanja, finansiranje i nadzor, kao i ostala pitanja značajna za ostvarivanje privremenog izdržavanja. **Izdržavanje** je novčano primanje koje ostvaruje dijete na osnovu izvršne isprave u skladu sa propisima koji regulišu porodične odnose, dok je obveznik izdržavanja roditelj koji ne stanuje sa djetetom, kao i baba i djed sa strane tog roditelja. Iznos izdržavanja utvrđuje sud, uzimajući u obzir cjelokupno imovinsko stanje i primanja roditelja koji ne živi sa djetetom i prosječne potrebe djeteta u donosu na troškove života.¹⁶

Ukoliko obveznik izdržavanja neuredno izvršava svoju obavezu, Zakon o privremenom izdržavanju predviđa mogućnost sticanja prava na privremeno izdržavanje, odnosno na novčano primanje koje dijete koristi u cilju podrške. O pravu na privremeno izdržavanje u prvom stepenu i vraćanju isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja odlučuje Centar za **socijalnu zaštitu**, kao javna ustanova osnovana u skladu sa propisima koji uređuju djelatnost socijalne zaštite. Nadzor nad zakonitošću rada Centra u poslovima u vezi sa privremenim izdržavanjem vrši ministarstvo nadležno za poslove socijalne zaštite.

Pravo na privremeno izdržavanje ima dijete ukoliko roditelj koji ne živi sa djetetom ne ispunjava svoju obavezu izdržavanja na osnovu izvršne isprave, u potpunosti ili djelimično, i ako se utvrdi da baba i djed sa strane tog roditelja ne doprinose izdržavanju djeteta najmanje u visini koja je određena kao iznos privremenog izdržavanja.

U slučaju da su baba, odnosno djed, obveznici izdržavanja prema izvršnoj ispravi, dijete stiče pravo na privremeno izdržavanje kada baba, odnosno djed, ne ispunjavaju svoju obavezu izdržavanja na osnovu izvršne isprave, u potpunosti ili djelimično.¹⁷ Dijete ima pravo na privremeno izdržavanje u slučaju da obveznik izdržavanja ne ispunjava, u potpunosti ili djelimično, svoju obavezu izdržavanja **duže od tri mjeseca** neprekidno od dana pokretanja izvršnog postupka radi ostvarivanja izdržavanja.

Dijete nema pravo na privremeno izdržavanje ukoliko je na osnovu mjere iz oblasti porodično-pravne ili socijalne zaštite smješteno u hraniteljskoj porodici, domu ili nekoj drugoj ustanovi socijalne zaštite, te ukoliko potraživanje izdržavanja na koje se odnosi izvršna isprava više ne postoji.

Pravo na privremeno izdržavanje priznaje se od dana podnošenja zahtjeva, odnosno od dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti. Pravo na privremeno izdržavanje traje sve dok obveznik izdržavanja ne počne da izvršava obavezu izdržavanja najmanje u iznosu koji je određen kao iznos privremenog izdržavanja. Dijete ima pravo na privremeno izdržavanje u ukupnom trajanju od **tri godine**.

15 Zakon o privremenom uzdržavanju, „Narodne novine“ br. 92/14 <http://www.zakon.hr/z/733/Zakon-oprivremenom-uzdr%C5%BEavanju> (8.2.2021)

16 Članovi 311 i 314 Obiteljskog zakona, „Narodne novine“ br. 75/14 <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon> (8.2.2021)

17 Pod djelimičnim neispunjavanjem obaveze izdržavanja podrazumijeva se da obveznik izdržavanja plaća izdržavanje u iznosu manjem od iznosa koji je Zakonom određen kao iznos privremenog izdržavanja.

Privremeno izdržavanje određuje se u iznosu od 50% zakonskog minimuma izdržavanja¹⁸, dok ne može biti određeno u iznosu većem od iznosa izdržavanja određenog izvršnom ispravom. Ukoliko Centar utvrdi da obveznik izdržavanja plaća izdržavanje u iznosu manjem od iznosa koji predstavlja 50% zakonskog minimuma izdržavanja, privremeno izdržavanje određuje se kao razlika do tog iznosa.

Pravo na privremeno izdržavanje ne može biti predmet izvršenja ili obezbjeđenja, niti, kao lično pravo djeteta, može biti prenijeto na drugo lice. Sredstva za finansiranje privremenog izdržavanja obezbjeđuju se iz državnog budžeta.

Postupak radi ostvarivanja prava na privremeno izdržavanje pokreće se na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti. Centar za socijalnu zaštitu u obavezi je da po službenoj dužnosti pokrene postupak kada roditelj sa kojim dijete živi odbije da pokrene postupak radi ostvarivanja prava na privremeno izdržavanje, ili kada se o djetetu stara drugo lice. Postupak u cilju ostvarivanja prava na privremeno izdržavanje je hitan. Centar je u obavezi da donese rješenje o privremenom izdržavanju u roku od **trideset dana** od dana podnošenja zahtjeva ili pokretanja postupka po službenoj dužnosti. Stranke u postupku su dijete i obveznik izdržavanja.

Dijete u postupku radi ostvarivanja prava na privremeno izdržavanje zastupa roditelj sa kojim dijete živi ili drugo lice koje se stara o djetetu.¹⁹ Ukoliko roditelj sa kojim dijete živi ili drugo lice koje se stara o djetetu ne može dokazati javnim ili notarskim ispravama činjenice u odnosu na izdržavanje od strane babe i djeda, dovoljno je da se one učine istinitima na osnovu izjave roditelja sa kojim dijete živi ili drugog lica koje se stara o djetetu. Stranke u postupku su u obavezi da daju istinite izjave i tačne podatke budući da za iznošenje neistinitih i netačnih podataka odgovaraju materijalno i krivično. Sredstva za redovne troškove postupka koje snosi Centar za socijalnu zaštitu obezbijedena su u okviru državnog budžeta.

Rješenje o privremenom izdržavanju²⁰ dostavlja se roditelju sa kojim dijete živi ili drugom licu koje se stara o djetetu, odnosno specijalnom staratelju, ukoliko ga dijete ima, i obvezniku izdržavanja. Protiv rješenja o privremenom izdržavanju može biti podnijeta žalba²¹, kojom se, međutim, ne može pobijati osnova i visina zakonskog izdržavanja utvrđenog izvršnom ispravom.

Privremeno izdržavanje isplaćuje **Centar za socijalnu zaštitu** u mjesečnim iznosima za prethodni mjesec, putem banke na račun djeteta ili račun roditelja sa kojim dijete živi, odnosno drugog lica koje se stara o djetetu.

Ukoliko se tokom ostvarivanja prava na privremeno izdržavanje promijeni iznos zakonskog minimuma izdržavanja, Centar je u obavezi da, po službenoj dužnosti, uskladi iznos privremenog izdržavanja. Međutim, ovo se ne primjenjuje se u slučaju kada je iznos izdržavanja određen izvršnom ispravom manji od iznosa privremenog izdržavanja. Roditelj sa kojim dijete živi ili drugo lice koje se stara o djetetu, te obveznik izdržavanja, u obavezi su da Centru odmah, a najkasnije u roku od osam dana od dana nastanka promjene, prijave svaku promjenu koja utiče na ostvarivanje prava na privremeno izdržavanje.

18 U skladu sa Porodičnim zakonom (član 314), minimalni iznos izdržavanja određuje se u procentu od prosječne mjesečne neto zarade po zaposlenom za prethodnu godinu, i to: za dijete do šest godina starosti 17% prosječne zarade, za dijete od sedam do 12 godina starosti 20% prosječne zarade i za dijete od 13 do 18 godina starosti 22% prosječne zarade.

19 Ukoliko je neophodno radi zaštite dobrobiti djeteta, dijete u postupku može zastupati specijalni staratelj u slučaju kada je Centar po službenoj dužnosti pokrenuo postupak radi određivanja privremenog uzdržavanja. Kada specijalni staratelj podnese zahtjev, odnosno preduzme prvu radnju u postupku u ime djeteta, prestaju ovlašćenja roditelja ili drugih lica koja brinu o djetetu u pogledu zastupanja djeteta u postupku radi određivanja privremenog izdržavanja.

20 Detaljnije o sadržaju rješenja u članu 18 Zakona o privremenom uzdržavanju.

21 Detaljnije o pravnim lijekovima u članu 20 Zakona o privremenom uzdržavanju.

Centar za socijalnu zaštitu po službenoj dužnosti donosi rješenje o prestanku prava na privremeno izdržavanje kada se izmijene okolnosti zbog kojih djetetu prestaje pravo na privremeno izdržavanje. U tom slučaju, pravo na privremeno izdržavanje prestaje posljednjeg dana u mjesecu u kojem je nastala promjena. Rješenje o prestanku prava dostavlja se roditelju sa kojim dijete živi ili drugom licu koje se stara o djetetu, specijalnom startelju i obvezniku izdržavanja.

U skladu sa principom subrogacije, isplatom iznosa privremenog izdržavanja, Republika Hrvatska stupa u pravni položaj djeteta i na nju prelazi potraživanje izdržavanja u visini isplaćenog iznosa privremenog izdržavanja, sa svim sporednim pravima.

U postupku radi ostvarivanja ove vrste potraživanja, Republiku Hrvatsku zastupa nadležno državno tužilaštvo. Centar za socijalnu zaštitu, po službenoj dužnosti, donosi rješenje kojim obvezniku izdržavanja nalaže da u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja plati Republici Hrvatskoj isplaćeni iznos privremenog izdržavanja za svaki jednogodišnji ili kraći period isplate ako je privremeno izdržavanje trajalo kraće od jedne godine, sa pripadajućom zateznom kamatom. Ukoliko obveznik izdržavanja ne ispuni obavezu predviđenu rješenjem, Centar dostavlja rješenje sa potvrdom o izvršnosti nadležnom državnom tužilaštvu radi pokretanja izvršenja. Nakon isteka roka od deset godina od dana kad je rješenje postalo izvršno, rješenje se ne može izvršiti.

Izvršenje radi ostvarivanja potraživanja sprovodi se na plati i drugim stalnim novčanim primanjima, te na novčanim sredstvima na računu prije izvršenja radi naplate svih drugih potraživanja nezavisno od vremena njihovog nastanka, osim potraživanja izdržavanja djeteta u skladu sa propisom kojim se uređuju porodični odnosi²².

Ukoliko se izvršenje radi ostvarivanja potraživanja sprovodi na plati ili drugom stalnom novčanom primanju, na izuzimanje od izvršenja iznosa plate ili drugog stalnog novčanog primanja primjenjuju se pravila o izuzimanju od izvršenja radi prisilne naplate novčanih iznosa za izdržavanje djeteta, u skladu sa propisom kojim se uređuje izvršenje na novčanom potraživanju dužnika.²³ U slučaju smrti obveznika izdržavanja za ispunjenje potraživanja odgovaraju njegovi nasljednici do visine vrijednosti naslijeđene imovine.

Roditelj sa kojim dijete živi ili drugo lice koje se stara o djetetu u obavezi je da Republici Hrvatskoj **nadoknadi štetu** koja je nastala zbog nepravilne isplate privremenog izdržavanja i to: ukoliko se ostvari privremeno izdržavanje na osnovu neistinitih i netačnih podataka za koje je znao ili morao znati da su neistiniti i netačni, ukoliko u propisanom roku ne prijavi promjene koje uzrokuju gubitak prava na privremeno izdržavanje, a znao je ili morao znati za te promjene, i ukoliko je djetetu isplaćeno privremeno izdržavanje na koje nije imalo pravo prema rješenju ili je privremeno izdržavanje isplaćeno u većem iznosu od iznosa određenog u rješenju o privremenom izdržavanju. Obaveza naknade štete odnosi se i na obveznika izdržavanja.

Potraživanje u vezi sa naknadom štete odnosi se na dospjela potraživanja privremenog izdržavanja. Pri utvrđivanju prava na naknadu štete primjenjuje se propis kojim se uređuju obligacioni odnosi. Kada se utvrdi da je nastala šteta, Centar poziva lice odgovorno za štetu da u određenom roku nadoknadi nastalu štetu. Ukoliko šteta ne bude nadoknađena u predviđenom roku, Republika Hrvatska podnosi tužbu radi naknade štete putem nadležnog državnog tužilaštva na osnovu dokumentacije koju dostavlja Centar. Prije podnošenja tužbe ne primjenjuju se odredbe o podnošenju zahtjeva za mirno rješavanje spora u skladu sa propisom kojim se uređuje parnični postupak.

22 Obiteljski zakon, Ovrha radi uzdržavanja djeteta, čl. 526-528.

23 Ovršni zakon, (NN 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17,13,131/20) <http://www.zakon.hr/z/74/Ovr%C5%A1ni-zakon> (pristupljeno 2.8.2021)

LETONIJA

Kada je u pitanju izdržavanje djece u vidu alimentacije, u Letoniji se pod izdržavanjem djeteta podrazumijevaju troškovi koje svaki roditelj mora imati za potrebe svog djeteta, bez obzira na finansijsku situaciju. Minimalan iznos ove naknade za izdržavanje uvrđen je odlukom Vlade, dok je definicija izdržavanja djeteta utvrđena **Zakonom o Garantnom fondu za izdržavanje** (eng. *Maintenance Guarantee Fund*).

Roditelji su u obavezi da izdržavaju svoje dijete sve dok dijete ne postane sposobno da se samostalno izdržava. Obaveza roditelja da izdržavaju dijete prilagođena je finansijskoj situaciji u kojoj se nalaze. Međutim, obaveza je svakog roditelja da djetetu obezbijedi **minimalan iznos naknade za izdržavanje**, koji je utvrđen odlukom Vlade, **bez obzira na finansijsko stanje, i bez obzira na to da li dijete živi sa jednim ili oba roditelja, ili živi samostalno**. Izdržavanje djeteta podrazumijeva obezbjeđivanje hrane, odjeće, smještaja, zdravstvene zaštite, lične njege, obrazovanja, kao i mentalnog i fizičkog razvoja djeteta.

Kako bi ostvario pravo na bilo kakav oblik naknade za izdržavanje, podnosilac zahtjeva mora se obratiti sudu, u skladu sa procedurom predviđenom Zakonom o parničnom postupku. Roditelji djeteta mogu sklopiti sporazum (ugovor) u vidu pravno obavezujućeg notarskog akta, kojim se utvrđuje iznos mjesečne naknade za izdržavanje. Ukoliko jedan od roditelja prekrši ovaj ugovor, ugovor može biti prosljeđen sudskom izvršitelju radi sprovođenja prinudne naplate.

Kako bi obezbijedila sredstva za izdržavanje maloljetne djece iz državnog budžeta, Letonija je osnovala **Garantni fond za izdržavanje** (*Uzturlīdzekļu garantiju fonds*), kojim upravlja **Administracija Fonda** (u daljem tekstu: Administracija), koja je neposredno podređena **Ministarstvu pravde**.

Pravo na sredstva iz Fonda može biti ostvareno u slučaju da je prethodno pokušano ostvarivanje prava na izdržavanje sudskim putem – ukoliko se potraživanje ne može izvršiti, povjerilac se tada može obratiti Administraciji Fonda. Administracija može odobriti isplatu naknade za izdržavanje samo ako je nemoguće sprovesti sudsku odluku kojom je naloženo obezbjeđivanje naknade za izdržavanje, ili ako dužnik prihvati takvu sudsku odluku, ali nije u mogućnosti da obezbijedi minimalan iznos naknade za izdržavanje utvrđen Vladinom odlukom.²⁴

Fond čine sredstva izdvojena iz državnog budžeta koja se koriste za obezbjeđivanje izdržavanja djeteta do sticanja punoljetstva, kao i punoljetne djece, pod uslovom da nastave sa procesom osnovnog, sekundarnog, stručnog ili specijalizovanog obrazovanja u Letoniji, najkasnije do navršene 21 godine života, u nekom od navedenih slučajeva:

- » ako roditelj djeteta ne obezbjeđuje minimalan iznos za izdržavanje koji utvrđuje Vlada na osnovu odredaba Građanskog zakona;
- » ako se roditelj-dužnik nije povinovao sudskoj presudi o izdržavanju ili ne poštuje sporazum o izdržavanju, a sudski izvršitelj je utvrdio da dužnik nije uplatio utvrđeni iznos u propisanom roku.²⁵

Uprava Fonda ovlašćena je da djeluje kao izvršitelj duga prema dužniku, bez potrebe za posebnom sudskom odlukom, za iznos naknada za izdržavanje koje je Fond isplatio. Kako bi ostvario pravo na isplaćivanje naknade za izdržavanje od Fonda, podnosilac zahtjeva (staratelj djeteta) podnosi prijavu Administraciji, uz koju je neophodno dostaviti i sljedeće dokumente:

- » kopiju sudske odluke kojom se dodjeljuje naknada za izdržavanje;

²⁴ European Judicial Network, Maintenance claims – Latvia, https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_claims-47-lv-en.do?member=1 (8.2.2021)

²⁵ Maintenance Guarantee Fund Law, <https://likumi.lv/ta/en/id/287534-maintenance-guarantee-fund-law> (15.2.2021)

- » sertifikat izdat od strane sudskog izvršitelja (ne stariji od mjesec dana) kojim se potvrđuje da je nemoguće izvršiti odluku o dodjeli naknadi za izdržavanje protiv dužnika, ili da je dužnik prihvatio navedenu odluku suda, ali nije uspio da obezbijedi minimalan iznos naknade za izdržavanje;
- » ukoliko se naknada za izdržavanje zahtijeva preko ovlaštenog predstavnika, dokument kojim se daje ovlaštenje.²⁶

Od 2020. godine iznos nadoknade za izdržavanje djeteta zagarantovanog iz Fonda nije povezan sa iznosom minimalne zarade. To znači da se iznos nadoknade za izdržavanje koji isplaćuje država ne mijenja i da je konstantan iznos bez obzira na povećanje minimalne zarade. Visina iznosa je regulisana **Pravilnikom o visini iznosa nadoknade za izdržavanje koji se isplaćuje iz Fonda za garantovanje izdržavanja**²⁷. Pravilnikom je regulisano da se izdržavanje plaća iz Garancionog fonda za puni kalendarski mjesec u sledećem iznosu:

- » 107,50 eura za svako dijete od rođenja do sedme godine;
- » 129 eura za svako dijete od sedme do 18. godine i za odraslu osobu od 18. do 21. godine, ako nastavi da stiče osnovno, srednje ili visoko stručno obrazovanje.

LITVANIJA

U skladu sa odredbama litvanskog **Građanskog zakonika** (*Civilinis kodeksas*), roditelji su obavezni da se staraju o svojoj djeci, dok se u slučaju potrebe iznos alimentacione naknade utvrđuje njihovim međusobnim dogovorom. Iznos alimentacija mora biti u skladu sa potrebama maloljetne djece i u skladu sa finansijskom situacijom roditelja, te mora stvarati uslove potrebne za razvoj djeteta. Oba roditelja dužna su da izdržavaju svoje dijete u skladu sa sopstvenom finansijskom situacijom. Roditelji mogu biti dužni da se staraju i o svojoj odrasloj djeci (do 24 godine) ako su finansijski u mogućnosti, ukoliko djeca pohađaju program sekundarnog obrazovanja, formalni program stručne obuke ili program višeg obrazovanja, ukoliko im je neophodna finansijska pomoć, što se procjenjuje na osnovu finansijske situacije odraslog djeteta, nivoa prihoda, mogućnosti samostalnog sticanja prihoda i drugih faktora.

Ukoliko roditelj djetetu ne isplaćuje alimentacionu naknadu, ona se dodjeljuje u sudskom postupku. U tom slučaju sud može izdati naredbu o plaćanju alimentacije na zahtjev roditelja ili staratelja djeteta, ili Državne institucije za zaštitu prava djeteta, kao i u slučaju kada se nakon razvoda ili razdvajanja roditelji ne dogovore o načinu izdržavanja maloljetne djece. Sudski postupak za dodjelu naknade za izdržavanje može pokrenuti i odraslo dijete u zakonom predviđenim slučajevima.

Država obezbjeđuje naknade za izdržavanje za maloljetnike koji **duže od mjesec dana** ne primaju tu naknadu od svojih roditelja, odnosno staratelja. Ove alimentacione naknade izdvaja i isplaćuje Odbor **Fonda za državno socijalno osiguranje** koji funkcioniše u okviru Ministarstva socijalne sigurnosti i rada. Kako bi se prijavio za isplaćivanje naknade za izdržavanje, aplikant (roditelj ili staratelj sa kojim dijete živi) mora dostaviti sljedeće dokumente:

- » prijavu za dobijanje naknade za izdržavanje;
- » sudsku presudu ili sudski ovjeren ugovor o izdržavanju djeteta, ili kopije ili transkripte takvih dokumenata kojima se definiše utvrđeni iznos naknade za izdržavanje;
- » dokumente kojima se dokazuje da su i dijete i aplikant litvanski državljani, apatridi ili strani državljani sa stalnim prebivalištem u zemlji, te da dijete nije primilo, ili je

²⁶ European Judicial Network, Maintenance claims – Latvia, https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_claims-47-lv-en.do?member=1 (8.2.2021)

²⁷ Noteikumi par uzturīdzekļu apmēru, ko izmaksā no Uzturīdzekļu garantiju fonda (Ministru kabineta noteikumi Nr. 616) <https://likumi.lv/ta/id/311357-noteikumi-par-uzturidzeklu-apmeru-ko-izmaksano-uzturidzeklu-garantiju-fonda> (8.2.2021)

primilo nepotpunu naknadu za izdržavanje u periodu dužem od jednog mjeseca (u slučajevima kada institucija nije u mogućnosti da prikupi te dokumente i podatke iz institucionalnih registara i državnih informacionih sistema.

Isplatom alimentacione naknade u skladu sa ovom procedurom, Odbor Fonda za socijalno osiguranje ostvaruje pravo da od dužnika povрати uplaćeni novac, uvećan za kamate na dnevnom nivou. Odluke o povraćaju iznosa isplaćene naknade i/ili kamate zajedno predstavljaju izvršni instrument.²⁸

Dakle, naknada za izdržavanje djeteta isplaćuje se u korist djeteta iz državnog budžeta u slučajevima kada dijete ne dobija pun iznos predviđen za izdržavanje od strane jednog ili ova roditelja. Dijete ostvaruje pravo na ovu naknadu pod sljedećim uslovima:

- » ako ne prima naknadu za izdržavanje ili dio naknade utvrđene sudskom odlukom, ili kada bar jedan od roditelja u roku dužem od mjesec dana ne ispunjava obavezu izdržavanja djeteta utvrđenu sporazumom o izdržavanju djeteta, odnosno djece;
- » ako je litvanski državljanin, apatrid ili strani državljanin sa stalnim prebivalištem u Litvaniji;
- » ako ima manje od 18 godina;
- » ili ako je u pitanju nezaposleno lice sa invaliditetom starije od 18 godina kod koga je invaliditet nastupio prije 18. rođendana.²⁹

LUKSEMBURG

U skladu sa luksemburškim zakonodavstvom, u slučajevima zajedničke roditeljske odgovornosti, oba roditelja, bez obzira na to da li su vjenčani, nevjenčani, razdvojeni ili razvedeni, imaju obavezu da doprinose izdržavanju djece u skladu sa svojom finansijskom situacijom i potrebama djeteta. U slučaju razvoda ili rastavljenosti roditelja, bez obzira na to da li zajednički vrše roditeljske odgovornosti, roditelji moraju nastaviti da zajednički doprinose izdržavanju djeteta, osim u slučajevima kada sud odluči drugačije. Ovaj doprinos u takvim slučajevima ima formu **naknade za izdržavanje** (alimentacije), i ne završava se automatski nakon što dijete stekne punoljetstvo.

U slučaju razvoda ili rastavljanja roditelja, naknada za izdržavanje djeteta najčešće se utvrđuje u obliku mjesečnog iznosa, dok izuzetno može biti u formi paušalne naknade u novcu ili predaje određenih dobara. Iznos naknade za izdržavanje utvrđuje se prema imovinskom stanju dužnika i potrebama povjerioca.

Na zahtjev povjerioca, **Nacionalni fond solidarnosti** (*Fonds national de solidarité*) može biti angažovan u prikupljanju naknada za izdržavanje koje nijesu uplaćene. Nacionalni fond solidarnosti kontaktira dužnika i obavještava ga o dugovanom iznosu, koji dužnik potom mora uplatiti Fondu.

Nacionalni fond solidarnosti, pod određenim uslovima, može **isplatiti dugovane iznose naknada za izdržavanje** u ime dužnika. Zahtjev za isplatu naknade povjerilac ili njegov/njen pravni zastupnik podnose predsjedniku Nacionalnog fonda solidarnosti. Zahtjev se prihvata ukoliko povjerilac dokaže da:

- » ima prebivalište u državi i živio je u njoj najmanje pet godina;
- » je naknada za izdržavanje utvrđena sudskom odlukom koja je izvršna u Luksemburgu;
- » naknada za izdržavanje ne može biti u potpunosti ili djelimično povraćena putem sprovedene privatne mjere za izvršenje;

²⁸ European Judicial Network, Maintenance claims – Lithuania, https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_claims-47-lt-en.do?member=1 (9.2.2021)

²⁹ SoDra - I wish to receive a child maintenance benefit, <https://www.sodra.lt/en/benefits/information-for-residents/i-wish-to-receive-a-maternity-paternity-or-child-maintenance-benefit/i-wish-to-receive-a-child-maintenance-benefit-> (15.2.2021)

- » je u teškoj finansijskoj situaciji.

Čak i kada treći uslov nije ispunjen, zahtjev se prihvata ako se očekuje da se mjere izvršenja ne mogu sprovesti, ili ako dužnik živi u inostranstvu. Povjerioci automatski ostvaruju pravo na pravnu pomoć, dok tokom trajanja isplata naknada od strane Fonda povjerilac ne može inicirati aktivnosti protiv dužnika sa ciljem prikupljanja dugovanih naknada.³⁰

NJEMAČKA

Kako bi u Njemačkoj bila prepoznata obaveza plaćanja **naknade za izdržavanje djeteta**, nosilac prava se obično mora prijaviti sudu, Kancelariji za mlade (*Jugendamt*) ili notaru, kako bi se omogućilo prinudno izvršenje dugovanog iznosa naknade za izdržavanje. Ukoliko se obveznik tome usprotivi, predmet ide na sud. Sudski sporovi u vezi sa alimentacionim naknadama smatraju se slučajevima porodičnog prava i regulisani su **Zakonom o postupku u porodičnim stvarima i stvarima dobrovoljne nadležnosti**, kao i **Zakonikom o građanskom postupku**.

U određenim slučajevima, kada se o djetetu stara samohrani roditelj, dok drugi roditelj ne plaća naknadu za izdržavanje, aktivira se obaveza plaćanja u skladu sa **Zakonom o avansnom izdržavanju** (*Unterhaltsvorschussgesetz – UVG*), prema kojem ovu naknadu isplaćuje **Kancelarija za avansno izdržavanje** (*Unterhaltsvorschusskasse*), koja potom od dužnika naplaćuje ovaj iznos.³¹

Avansnim isplatama alimentacionih naknada, država privremeno ili dugoročno preuzima obavezu isplaćivanja naknada za maloljetnu djecu umjesto odgovornog roditelja, kako bi se spriječile finansijske poteškoće i konsekvantni gubitak likvidnosti. Vlada Njemačke pokriva 40% troškova ovih naknada, dok preostalih 60% finansiraju savezne države (*Länder*).

Avansne naknade za izdržavanje namijenjene su osnovnom izdržavanju, te bez obzira na imovinski status odgovornog roditelja pokrivaju samo minimalno izdržavanje, u skladu sa **Uredbom o minimalnom izdržavanju**. Minimalni mjesečni iznosi alimentacije, koje isplaćuje Kancelarija, su sljedeći:

- » za djecu do 6 godina, 369 eura od 1. januara 2020, odnosno 378 eura od 1. januara 2021. godine;
- » za djecu od 6 do 12 godina, 424 eura od 1. januara 2020, odnosno 434 eura od 1. januara 2021. godine;
- » za djecu od 12 do 18 godina, 497 eura od 1. januara 2020, odnosno 508 eura od 1. januara 2021. godine.

Od ovog iznosa oduzima se iznos dječijeg dodatka, koji je u 2020. godini iznosio 204 eura za prvo, 210 za drugo, i 235 eura za treće dijete, dok su u 2021. godini ti iznosi povećani za 15 eura, te sada iznose 219, 225, odnosno 250 eura.

Pravo na avansne isplate za izdržavanje neograničeno je do 12. rođendana djeteta, dok djeca mogu ostvarivati pravo na ove naknade i do 18. rođendana ukoliko istovremeno ne primaju neki drugi oblik socijalne pomoći, ili ako roditelj sa kojim žive ima mjesečni prihod od najmanje 600 eura, ne računajući dječji dodatak. Prethodno su avansne isplate za održavanje bile ograničene na period od 72 mjeseca, ali je ovo ograničenje ukinuto izmjenama Zakona o avansnom izdržavanju usvojenim 1. jula 2017. godine.³²

30 European Judicial Network, Maintenance claims – Luxembourg, https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_claims-47-lu-en.do?member=1 (9.2.2021)

31 European Judicial Network, Maintenance claims – Germany, https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_claims-47-de-en.do?member=1 (9.2.2021)

32 *Unterhaltsvorschuss*, <https://familienrecht-direkt.de/en/unterhaltsvorschuss/> (9.2.2021)

PORTUGAL

U Portugalu funkcioniše poseban **Garantni fond za izdržavanje maloljetnika** (*Fundo de Garantia de Alimentos Devidos a Menores*), kojim upravlja **Institut za finansijsko upravljanje socijalnim osiguranjem** (*Instituto de Gestão Financeira da Segurança Social*). Garantni fond za izdržavanje maloljetnika (u daljem tekstu: Fond) u određenim slučajevima, odgovoran je za isplaćivanje alimentacione naknade za djecu, na osnovu naloga nadležnog suda.

Postoje sljedeći uslovi za pokretanje garancija Fonda:

- » maloljetnik mora boraviti u Portugalu;
- » isplata alimentacione naknade, odnosno naknade za izdržavanje, uvrđena je sudskom presudom ili drugom odlukom sa jednakom pravnom snagom;
- » dužnik mora biti u zakašnjenju sa uplatama;
- » mora prethodno biti pokrenuto saslušanje u skladu sa relevantnim zakonskim odredbama;
- » bruto iznos prihoda djeteta ne smije prelaziti iznos indeksa za socijalnu podršku³³.

U slučaju da su svi neophodni uslovi ispunjeni, država garantuje mjesečne isplate naknade za izdržavanje do određenih utvrđenih granica. Za pojedinačnog dužnika, mjesečni iznos isplaćenih naknada ne može prelaziti iznos indeksa za socijalnu podršku (438,81 eura za 2020. godinu), bez obzira na broj izdržavane maloljetne djece.

Iznos pojedinačnih naknada garantovanih od strane Fonda, u skladu sa ovim ograničenjem, utvrđuje sud, uzimajući u obzir ekonomski kapacitet domaćinstva, utvrđeni iznos naknade za izdržavanje, kao i posebne potrebe djeteta. Fond ne garantuje zakašnjela plaćanja, već isplate koje Fond garantuje dospijevaju prvog dana prvog mjeseca nakon mjeseca u kojem je sud odlukom utvrdio njihov iznos. Isplata naknada garantovana je sve dok dužnik ne počne da izvršava svoju obavezu, ili dok dijete na koje se naknada odnosi ne dostigne punoljetstvo, odnosno navrši 18 godina.

Djeca koja su štíćenici javnih ili privatnih neprofitnih institucija za socijalnu podršku koje finansiraju država, pravna lica u smislu javnog ili privatnog prava, ili javne komunalne službe, kao i centara za obrazovno starateljstvo ili popravnih domova, ne mogu ostvariti pravo na isplatu naknada za izdržavanje od strane Fonda.

Zahtjev za utvrđivanje iznosa naknade koju isplaćuje Fond mora biti podnesen sudu tokom trajanja postupka protiv dužnika, tj. roditelja koji ne uplaćuje alimentacionu naknadu. Za podnošenje zahtjeva ovlašćeni su javni tužilac i povjerilac naknade. Sudija inicira istragu zasnovanu na potrebama djeteta, i potom donosi odluku o utvrđivanju iznosa naknade u okviru prethodno opisanih ograničenja. U slučajevima kada je potrebna hitna isplata naknade, sudija može utvrditi privremeni iznos naknade garantovane od strane Fonda do donošenja konačne odluke.

Povjerilac naknade svake godine mora dostaviti dokaz da i dalje ispunjava uslove za garancije isplata od strane Fonda, jer se u suprotnom isplate obustavljaju. Pravni zastupnik djeteta ili lice kojem je dodijeljeno starateljstvo dužni su da obavijeste sud ili Fond o svim promjenama koje se tiču nepoštovanja obaveza dužnika ili stanja djeteta.³⁴

33 Iznos indeksa za socijalnu podršku (Indexante dos Apoios Sociais - IAS) za 2020. godinu bio je 438,81 eura.

34 European Judicial Network, Maintenance claims – Portugal, https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_claims-47-pt-en.do?member=1 (8.2.2021)

SJEVERNA MAKEDONIJA

Alimentacija, odnosno, izdržavanje djeteta u Makedoniji regulisano je **Porodičnim zakonom**³⁵, pri čemu se iznos izdržavanja utvrđuje u sudskom postupku prilikom brakorazvodne parnice. U Sjevernoj Makedoniji, takođe, ne postoji alimentacioni fond, odnosno država ne obezbjeđuje sredstava iz budžeta u cilju obezbjeđivanja izdržavanja djece.

SLOVENIJA

U Sloveniji, **Zakon o Javnom fondu za stipendije, razvoj, invalidsko osiguranje i izdržavanje Republike Slovenije**³⁶ reguliše pitanja u vezi sa uspostavljanjem i funkcionisanjem **Javnog garantnog fonda** za stipendije, razvoj, invalidsko osiguranje i izdržavanje Republike Slovenije³⁷, vrstom i obimom prava koja su obuhvaćena sredstvima fonda te rokovima i postupcima za njihovo sprovođenje. Glavne djelatnosti Javnog garantnog fonda su osiguravanje prava zaposlenih čiji je radni odnos prestao zbog stečaja poslodavca, obezbjeđenje i isplata **naknade za izdržavanje djeteta**, u slučaju da obveznik plaćanja izdržavanja ne vrši svoju zakonsku obavezu, odlučivanje o pravima i obavezama lica sa invaliditetom, te naplata potraživanja. Fond takođe odlučuje o pravima i raspodjeli sredstava za ulaganje u razvoj ljudskih resursa i kadrova za veću zapošljivost, cjeloživotno učenje, konkurentnost, prenos znanja i povezivanje naučno-istraživačke sfere i univerziteta sa privredom, i obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada.

Zakon o Javnom fondu za stipendije, razvoj, invalidsko osiguranje i izdržavanje propisuje da **pravo na izdržavanje ima dijete**:

- » kome je pravosnažnom presudom ili privremenom odlukom suda određeno izdržavanje, odnosno sporazumom zaključenim sa sudom ili Centrom za socijalno staranje, određena naknada za izdržavanje koju obveznik izdržavanja ne isplaćuje;
- » koje je državljanin Republike Slovenije i ima stalno prebivalište u Republici Sloveniji;
- » koje je stranac sa stalnim prebivalištem u Republici Sloveniji, ukoliko je to predviđeno relevantnim međunarodnim sporazumom ili recipročnim aranžmanom;
- » koje nije navršilo 18 godina.

Smatra se da obveznik izdržavanja ne plaća izdržavanje ako ga nije platio tri mjeseca uzastopno ili ako ga plaća neredovno. Neredovnim plaćanjem izdržavanja smatra se i slučaj kada obveznik u posljednjih 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva duguje najmanje tri prosječna mjesečna iznosa izdržavanja. Mjesec u kome je zakonski zastupnik djeteta podnio zahtjev ne ubraja se u posljednjih 12 mjeseci. Pravo na isplatu izdržavanja imaju djeca starosti do 15 godina, odnosno do 18 godina ukoliko nijesu zaposlena ili upisana u registar nezaposlenih lica i ako redovno pohađaju školu.

Dijete ima pravo na naknadu ukoliko je postupak izvršenja po propisima koji uređuju izvršenje i osiguravanje neuspješno zaključen ili ukoliko postupak izvršenja traje duže od tri mjeseca. Zakon takođe predviđa da se, u slučaju da obveznik izdržavanja živi u inostranstvu, pravo na naknadu priznaje ako zakonski zastupnik djeteta, u skladu sa međunarodnim konvencijama i bilateralnim sporazumima, podnese pismeni zahtjev za naplatu naknade iz inostranstva.

35 Zakon za semeјstvo, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/92, 09/96, 38/04, 33/06, 84/08, 67/10, 156/10, 39/12, 44/12, 38/14 и 115/14) https://www.mtsp.gov.mk/wbstorage/files/zakon_semeјstvo_osnoven.pdf (8.2.2021)

36 Zakon o Javnom štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije, „Uradni list RS“, št. 78/06 – uradno prečiščeno besedilo, 106/12, 39/16, 11/18 – ZIZ-L in 139/20 <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO485> (8.2.2021)

37 Javni fond za stipendije, razvoj, invalidsko osiguranje i izdržavanje Republike Slovenije (Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije) ima status pravnog lica, a njegov osnivač je Republika Slovenija. <https://www.srips-rs.si/> (8.2.2021)

Dijete ima pravo na naknadu od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon podnesenog zahtjeva. Fond plaća naknadu zakonskom zastupniku djeteta do 15. dana u mjesecu za tekući mjesec.

Pravo na naknadu za izdržavanje **nema** dijete koje:

- » živi u istom domaćinstvu sa obveznikom plaćanja izdržavanja;
- » živi u hraniteljskoj porodici;
- » zbog obrazovanja, obuke ili osposobljavanja boravi u ustanovi u kojoj ima besplatnu socijalnu zaštitu.

Iznos mjesečne naknade za izdržavanje zavisi od uzrasta djeteta i shodno tome podijeljen je u tri kategorije:

- » za djecu do 6 godina starosti iznosi 77,74 eura;
- » za djecu između 6 i 14 godina starosti iznosi 85,50 eura;
- » za djecu stariju od 14 godina iznosi 101,05 eura.³⁸

Starosni uslov ispunjava se onog mjeseca u kojem dijete navrší određene, zakonom propisane, godine života. Kada je naknada niža od gore navedenih iznosa, visina naknade određuje se u iznosu naknade za izdržavanje utvrđene presudom, privremenom odlukom suda ili sporazumom. Naknada za izdržavanje umanjuje se za iznos neisplaćane naknade za izdržavanje. Fond je obavezan da u pisanoj formi obavijesti zakonskog zastupnika djeteta o svakoj promjeni iznosa za izdržavanje. Obavještenje Fonda zajedno sa odlukom o pravu na naknadu za izdržavanje, predstavlja izvršnu ispravu. Takođe, Zakon predviđa da se naknada za izdržavanje na isplaćuje ukoliko je iznos naknade manji od 8,35 eura.

Pravo na primanje mjesečne naknade za izdržavanje prestaje:

- » na zahtjev zakonskog zastupnika djeteta;
- » na zahtjev obveznika izdržavanja, ukoliko dokaže da je platio sve dospjele naknade za izdržavanje i da je za dva mjeseca unaprijed platio naknadu za izdržavanje, odnosno sredstva deponovao na sudu u korist djeteta, ili ukoliko je naknadu za izdržavanje preuzeo dužnikov dužnik;
- » ukoliko dijete više ne ispunjava uslove za primanje izdržavanja.³⁹

Postupak za ostvarivanje prava predviđenih Zakonom o Javnom fondu za stipendije, razvoj, invalidsko osiguranje i izdržavanje Republike Slovenije pokreće se na zahtjev korisnika. Zahtjev za sticanje prava na mjesečno izdržavanje djeteta podnosi zakonski zastupnik djeteta. Zahtjev se podnosi Fondu i to na posebnom obrascu. Osim zahtjeva za ostvarivanje prava na naknadu, zakonski zastupnik djeteta mora priložiti:

- » dokument sa važećom izvršnom snagom (sudsku odluku, privremenu odluku ili sklopljen dogovor u skladu sa Zakonom o braku i porodičnim odnosima);
- » odluku o dozvoli izvršenja, odnosno predlog za izvršenje sa potvrdom o podnošenju nadležnom sudu.⁴⁰

Zakon predviđa da se potraživanje od obveznika (poslodavca u stečaju ili obveznika plaćanja izdržavanja) vrši po principu subrogacije. Dakle, isplatom iznosa u ime dužnika, Republika Slovenija stupa u pravni položaj zaposlenog, odnosno djeteta, i na državu prelazi potraživanje u visini isplaćenog iznosa uvećanog za iznos kamate i troškova postupka. O stupanju u pravni položaj zaposlenog tj. djeteta, Fond je dužan odmah da obavijesti stečajnog upravnika/poslodavca ili nadležni sud i da kao dokaz dostavi relevantnu dokumentaciju. U postupku

38 Javni stipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije, <https://www.srips-rs.si/sl/izplacila-odloca> (8.2.2021)

39 Članovi 21a-21f Zakona o Javnom fondu za stipendije, razvoj, invalidsko osiguranje i izdržavanje Republike Slovenije.

40 *Ibid*, čl. 25.

izmjerenja potraživanja, Fond je izuzet od plaćanja sudskih troškova. Sredstva stečena u postupku naplate potraživanja predstavljaju prihod Fonda. U slučaju da prihodi Fonda nijesu dovoljni za izvršavanje obaveza Fonda, sredstva se obezbjeđuju iz budžeta Republike Slovenije.

Na zahtjev obveznika plaćanja izdržavanja koji nije zaposlen i nema stalnih mjesečnih primanja, Fond može da donese odluku o odlaganju ili isplati duga na rate, ali ne duže od šest mjeseci. Takođe, Fond može donijeti odluku o otpisu duga obvezniku djelimično ili u cjelini u slučaju da izvršenje nije uspješno okončano ili da izvršni postupak ne obećava uspjeh u naplati potraživanja. U skladu sa Zakonom, Fond ima pravo da zahtijeva povraćaj sredstava uvećanih za obračunate kamate i troškove postupka, ukoliko se utvrdi da su prava na isplatu sredstava stečena na osnovu netačnih informacija.⁴¹

SRBIJA

U prednacrtu **Građanskog zakonika Srbije**⁴² predviđeno je nekoliko značajnih novina u odnosu na postojeći **Porodični zakon Republike Srbije**⁴³ iz 2005. godine. Jedna od značajnijih novina predviđenih prednacrtom Građanskog zakonika odnosi se na uvođenje alimentacionih fondova, iz kojih bi se isplaćivalo izdržavanje koje je sud odredio pravnosnažnom i izvršnom odlukom, a koju roditelj dužnik izdržavanja izbjegava da izvrši. Radi se o potrebi da se pomogne djeci čiji roditelji ne žive zajedno da lakše i brže ostvare svoje pravo na izdržavanje od roditelja dužnika, u slučaju kada roditelj dužnik izbjegava izvršavanje svoje obaveze. Roditelj koji se stara o djetetu se u takvim slučajevima suočava sa teškoćama oko obezbjeđenja uslova za život, podizanje, vaspitanje i obrazovanje djeteta, dok drugi roditelj to uspješno i nekažnjeno izbjegava. U dokumentu koji je pripremila Komisija za izradu prednacrta Građanskog zakonika navedeno je da država, odnosno fond, zapravo treba da preuzme teret prinudne naplate od roditelja dužnika, pri čemu bi se sredstva isplaćena iz alimentacionog fonda refundirala od roditelja dužnika, ali bi taj roditelj morao da plaća utvrđeni iznos izdržavanja uvećan za 10-15% na ime naknade prinudne naplate. Uslov za ostvarivanje prava na isplatu izdržavanja iz alimentacionog fonda bi bio da dužnik izdržavanja ne ispunjava uredno svoju obavezu izdržavanja djeteta u periodu od tri meseca uzastopno ili u roku od šest mjeseci sa prekidima, s tim što dijete – povjerilac izdržavanja treba da podnese dokaz da je prinudno izvršenje bilo neuspješno. U tom slučaju bi izdržavanje bilo isplaćeno iz fonda, a fond bi dalje gonio roditelja dužnika radi refundiranja isplaćenog iznosa.⁴⁴

ŠVEDSKA

U skladu sa švedskim zakonodavstvom, opšte pravilo je da su oba roditelja dužna da izdržavaju zajedničku djecu do 18. rođendana, odnosno do 21. rođendana ako dijete redovno pohađa obrazovanje na sekundarnom, višem sekundarnom ili ekvivalentnom nivou. Ukoliko roditelji ne žive zajedno, npr. zbog razvoda, a dijete živi sa jednim od roditelja, drugi roditelj mora da plaća alimentaciju ili na drugi način obezbijedi podršku djetetu. Iznos ove naknade (alimentacije) utvrđuje se u skladu sa potrebama djeteta i finansijskim položajem roditelja.

Ukoliko dijete provodi otprilike jednako vrijeme sa oba roditelja, nijedan od roditelja nema obavezu plaćanja alimentacije, osim u određenim slučajevima, ukoliko jedan roditelj ima veća primanja od drugog. Ukoliko roditelji ne mogu da postignu dogovor o alimentaciji, ili ako jedan od roditelja nije u mogućnosti da je plaća, roditelj koji se stara o djetetu može se prijaviti za

41 *Ibid*, čl. 28-29.

42 Prednacrt Građanskog zakonika Srbije https://www.paragraf.rs/nacrti_i_predlozi/280519-prednacrt-gradjanskog-zakonika-republike-srbije.html (9.2.2021)

43 Porodični zakon, „Službeni glasnik RS“, br. 18/05, 72/11, i 06/15 https://www.paragraf.rs/propisi/porodicni_zakon.html (9.2.2021)

44 Prednacrt Građanskog zakonika Srbije https://www.paragraf.rs/nacrti_i_predlozi/280519-prednacrt-gradjanskog-zakonika-republike-srbije.html (9.2.2021)

dobijanje alimentacije kod **Švedske agencije za socijalno osiguranje** (*Försäkringskassan*).

Alimentacija se u Švedskoj dijeli na **naknadu za dijete** (*underhållsbidrag*) i **naknadu za izdržavanje** (*underhållsstöd*).

Naknada za dijete je iznos koji roditelj koji ne živi sa djetetom plaća drugom roditelju koji se stara o tom djetetu. Ovaj iznos namijenjen je za troškove smještaja, hrane i rekreativnih aktivnosti djeteta. Iznos ove naknade roditelji utvrđuju usmenim ili pismenim dogovorom, dok je na internet stranici Švedske agencije za socijalno osiguranje dostupan i alat putem kojeg je moguće izračunati adekvatan iznos. U slučaju da nije moguće postići dogovor između roditelja, iznos naknade za dijete može utvrditi sud. Naknada za dijete uplaćuje se svakog mjeseca unaprijed, dok se naknada za djecu koja nastave sa obrazovnim procesom nakon 18. rođendana uplaćuje direktno djetetu.

Ukoliko roditelji djeteta ne žive zajedno, a jedan od njih nije u mogućnosti da plaća naknadu za dijete, drugi roditelj može se prijaviti Agenciji za socijalno osiguranje kako bi ostvario/la pravo na **naknadu za izdržavanje**. Pravo na ovu naknadu ostvaruju i samohrani usvojitelji, kao i žene bez partnera koje rode dijete putem vantjelesne oplodnje.

Naknada za izdržavanje je fiksni iznos koji Agencija svakog mjeseca uplaćuje roditelju sa kojim dijete stalno živi. Iznos se utvrđuje u skladu sa uzrastom djeteta – naknada za dijete mlađe od 11 godina iznosi 155,82 eura (1.573 švedske krune - SEK)⁴⁵, za dijete između 11 i 15 godina 170,68 eura (1.723 SEK), dok naknada za izdržavanje djeteta starijeg od 15 godina iznosi 205,35 eura (2.073 SEK).

Agencija obračunava iznos koji joj mora uplatiti roditelj koji ne živi sa djetetom. Ovaj iznos zavisi od nivoa prihoda roditelja, ali ne može biti viši od iznosa naknade za izdržavanje. Ukoliko roditelj želi da utvrđeni iznos uplaćuje drugom roditelju, Agencija može uplaćivati dodatni iznos, kako bi dijete ostvarilo pravo na jednak iznos koji je predviđen naknadom za dijete.

Dakle, ukoliko se roditelji koji ne žive zajedno ne mogu dogovoriti u vezi sa plaćanjem naknade za dijete, roditelj sa kojim dijete živi može da se prijavi Agenciji radi ostvarivanja prava na naknadu za izdržavanje. U tom slučaju, roditelj koji ne živi sa djetetom uplaćuje dio ili čitav iznos ove naknade Agenciji, dok u slučaju da nije u mogućnosti da plati može zatražiti odlaganje uplata. U slučaju da Agencija procijeni da roditelj nije u mogućnosti da izvrši tražene uplate, sačinice plan isplate obaveza.

Sporazum o naknadi za dijete potpisan u Danskoj, Finskoj, Islandu, Norveškoj ili Švedskoj validan je u svim nabrojanim (tj. nordijskim) državama. Dakle, roditelj je u obavezi da plaća naknadu za dijete kao alimentaciju, čak i ako dijete ili roditelj živi ili boravi u nekoj od drugih država. Ukoliko roditelj kao obveznik i dijete kao primalac naknade žive u različitim nordijskim državama, roditelj može odabrati da li želi da se iznos naknade utvrdi u skladu sa regulativom države u kojoj živi roditelj, ili države u kojoj živi dijete.

Takođe, naknada za izdržavanje može se dobiti od Agencije i u slučajevima kada roditelj koji uplaćuje alimentaciju živi u drugoj državi. Međutim, ako se primalac naknade preseli u Dansku, Finsku, Norvešku ili na Island, gubi pravo na naknadu od Švedske agencije za socijalno osiguranje, te treba u te svrhe da kontaktira nadležni organ države u kojoj boravi, odnosno živi.⁴⁶

45 Za konvertovanje valuta korišćen je onlajn konverter Oanda, unos na link: <https://www1.oanda.com/currency/converter/> 1 EUR = 10,0794 SEK (8.2.2021)

46 Nordic Co-operation, Child Support in Sweden, <https://www.norden.org/en/info-norden/child-support-sweden> (8.2.2021)

IZVORI INFORMACIJA

Child Maintenance and Child Poverty: A Comparative Analysis, Hakovirta, M, Journal of Poverty and Social Justice, Volume 19, Number 3, October 2011.

Child maintenance systems in EU Member States from a gender perspective, Beaumont, K, and Mason, P, Policy Department C - Citizens' Rights and Constitutional Affairs, 2014.

European Judicial Network, Maintenance claims – Latvia, https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_claims-47-lv-en.do?member=1

European Judicial Network, Maintenance claims – Lithuania, https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_claims-47-lt-en.do?member=1

European Judicial Network, Maintenance claims – Luxembourg, https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_claims-47-lu-en.do?member=1

European Judicial Network, Maintenance claims – Germany, https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_claims-47-de-en.do?member=1

European Judicial Network, Maintenance claims – Portugal, https://e-justice.europa.eu/content_maintenance_claims-47-pt-en.do?member=1

European Parliament resolution of 25 October 2011 on the situation of single mothers (2011/2049(INI)), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011IP0458&from=EN>

Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije, <https://www.srips-rs.si/sl/izplacila-odlocba>

Kela - Amount and payment of child maintenance allowance, <https://www.kela.fi/web/en/child-maintenance-allowance-amount-and-payment>

Maintenance Guarantee Fund Law, <https://likumi.lv/ta/en/id/287534-maintenance-guarantee-fund-law>

Nordic Co-operation, Child support and child maintenance allowance in Finland, <https://www.norden.org/en/info-norden/child-support-and-child-maintenance-allowance-finland>

Nordic Co-operation, Child Support in Sweden, <https://www.norden.org/en/info-norden/child-support-sweden>

Noteikumi par uzturlīdzekļu apmēru, ko izmaksā no Uzturlīdzekļu garantiju fonda (Ministru kabineta noteikumi Nr. 616) <https://likumi.lv/ta/id/311357-noteikumi-par-uzturlidzeklu-apmeru-ko-izmaksano-uzturlidzeklu-garantiju-fonda>

Obiteljski zakon, „Narodne novine“ br. 75/14, <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon>

Online converter Oanda, unos na link: <https://www1.oanda.com/currency/converter/>

Ostvarivanje prava na zakonsko izdržavanje pred pravosudnim organima u Vranju, Bujanovcu i Bosilegradu, prof. dr Nevena Petrušić, prof. dr Slobodanka Konstantinovic Vilić, Vranje, 2012.

Ovršni zakon, „Narodne novine“ br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17 i 131/20, <http://www.zakon.hr/z/74/Ovr%C5%A1ni-zakon>

Porodični zakon, „Službeni glasnik RS“, br. 18/05, 72/11, i 06/15 <https://www.paragraf.rs/propisi/porodicni-zakon.html>

Porodični zakon, „Službeni list RCG“ br. 01/07, „Službeni list Crne Gore“, br. 53/16 i 76/20.

Porodični zakon Federacije BiH, „Službene novine Federacije BiH“, br 31/14 <http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/zakoni/2005/zakoni/25bos.pdf>

Prednacrta građanskog zakonika Srbije, https://www.paragraf.rs/nacrti_i_predlozi/280519-prednacrta-gradjanskog-zakonika-republike-srbije.html

SoDra - I wish to receive a child maintenance benefit, <https://www.sodra.lt/en/benefits/information-for-residents/i-want-to-receive-a-maternity-paternity-or-child-maintenance-benefit/i-wish-to-receive-a-child-maintenance-benefit->

Unterhaltsvorschußgesetz, StF: BGBl. Nr. 451/85, 645/87, 162/89, 654/89, 628/91, 757/96, 140/97, 135/00, 98/01, 112/03, 75/09, 58/10, 156/15, 61/18, <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002710>

Unterhaltsvorschuss, <https://familienrecht-direkt.de/en/unterhaltsvorschuss/>

Ustav Crne Gore, „Službeni list Crne Gore“, br. 01/07 i 38/13.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Saopštenje sa 100. sjednice, 19. februar 2014, http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/sjednica.php?sjed_id=352&col=sjed_saopcenje

Zakon o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije, „Uradni list RS“, št. 78/06 – uradno prečiščeno besedilo, 106/12, 39/16, 11/18 – ZIZ-L in 139/20, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO485> (15.2.2021)

Zakon o privremenom uzdržavanju, „Narodne novine“ br. 92/14, <http://www.zakon.hr/z/733/Zakon-oprivremenom-uzdr%C5%BEavanju>

Закон за семејство, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/92, 09/96, 38/04, 33/06, 84/08, 67/10, 156/10, 39/12, 44/12, 38/14 и 115/14) https://www.mtsp.gov.mk/wbstorage/files/zakon_semejstvo_osnoven.pdf

U Istraživačkom centru pripremaju se istraživački radovi u formi kratke informacije ili analize na izabranu temu, zatim komparativnog pregleda određenih pitanja i načina njihovog uređenja u regionu, zemljama članicama EU i ostalim zemljama, kao i u formi statističkih pregleda, a u cilju podrške radu poslanika, radnih tijela i Službe. U kontekstu međunarodne saradnje, Centar priprema informacije i odgovora na zahtjeve međunarodnih organizacija, nacionalnih parlamenata i institucija u okviru mreže Evropskog centra za parlamentarnu dokumentaciju i istraživanje (ECPRD), te u saradnji sa Sektorom za podršku zakonodavnoj i nadzornoj funkciji Skupštine, ostvaruje saradnju sa domaćim i stranim institucijama, bibliotekama, univerzitetima, državnim i drugim institucijama. Među nadležnostima Centra je i pružanje stručne podrške poslanicima i zaposlenima u Službi za samostalno istraživanje upućivanjem na dostupne podatke i metode pretraživanja.